

แนวทางการพัฒนาเพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์การจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลของ  
ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพลื่นธุ์  
Development Guidelines for Converting Educational Administration Paradigms in  
the Digital Era of School Administrators under Kalasin Secondary  
Educational Service Area Office

วันเพ็ญ ถวิลการ\* และ ชัยยนต์ เพาพาน\*\*

นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด\*

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด\*\*

Wanphen Thawilkarn\* and Chaiyon Paopan\*\*

Graduate Student of Master Degree Program in Educational Administration, Roi Et Rajabhat University\*

Assistant Professor, Dr., Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University\*\*

Corresponding author E-mail: kruvanpan@gmail.com

(Received: March 8 2022, ; Revised: March 25, 2022; Accepted: April 3, 2022)

### บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็น และแนวทางการพัฒนาเพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์การจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพลื่นธุ์ การวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบ และตัวบ่งชี้เพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์การจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มผู้ให้ข้อมูลคือผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ระยะที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นเพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์การจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา และครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพลื่นธุ์ จำนวน 322 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ  $PNI_{modified}$  ระยะที่ 3 ศึกษาแนวทางการพัฒนาเพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์การจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาภาพลื่นธุ์ โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 7 ด้าน 58 ตัวบ่งชี้ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น พบว่า สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความต้องการจำเป็นทุกด้าน และผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาเพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์การจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพลื่นธุ์ พบว่าประกอบด้วย 24 แนวทาง ผลการประเมินแนวทางจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้ในระดับมาก

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา, กระบวนทัศน์การจัดการศึกษา, ยุคดิจิทัล

## Abstract

The objectives of this research were to investigate factors and indicators concerning the actual state, the desirable state, needs assessment and Development guidelines for converting Educational Administration Paradigms in the Digital Era of School Administrators under Kalasin Secondary Educational Service Area Office. The study was conducted in three Phases. Phase 1: To investigate the factors and indicators for converting educational administration paradigms in the digital era of school administrators, the key informants were five scholars. Phase 2: To investigate the actual state, the desirable state, needs assessment for converting educational administration paradigms in the digital era of school administrators. The sample group consisted of 322 administrators and teachers. The research instrument was a five-point Likert scale questionnaire. Its reliability was at 0.98. The data were analyzed by percentage, mean and standard deviation and PNI modified. Phase 3: to investigate the development guidelines for converting educational administration paradigms in the digital era of school administrators under Kalasin Secondary Educational Service Area Office, seven experts were interviewed.

The study showed as follows: The factors and indicators concerning the actual state, the desirable state, needs assessment for converting educational administration paradigms in the digital era of school administrators consisted of 7 factors and 58 indicators. The actual state, the desirable state, needs assessment for converting educational administration paradigms in the digital era of school administrators. The research findings revealed that the average value of the actual state was at a moderate level, overall desirable condition was at the highest level and needs were in every aspect. Investigation of development guidelines for converting Educational Administration Paradigms in the digital era of school administrators under Kalasin Secondary Educational Service Area Office found that there were 24 guidelines. The academic experts' finding was propriety at very high and had operational feasibility at high level. In order to develop routine to academics, this study suggested that the school administrators or stakeholders should have a guideline of the training and development or a field trip in the school that had high administration paradigm in digital era.

**Keywords:** Development Guidelines, Educational Administration Paradigms, the Digital Era

## 1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาไทยในยุคดิจิทัล จำเป็นต้องกำหนดเป้าหมาย และการวางแผนพัฒนาเพื่อพัฒนากำลังคนให้มีความรู้ความสามารถ และสมรรถนะพร้อมที่จะรับการเปลี่ยนแปลง และการแข่งขันแบบไร้พรมแดน ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560) และสอดคล้องกับ ชัยยนต์ เพาพาน (2561) ที่ได้กล่าวไว้ว่า เป้าประสงค์หลักของการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นการพัฒนาคอนอย่างยั่งยืน การยกระดับทักษะและสมรรถนะขั้นพื้นฐาน การสร้างโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียม การเรียนรู้ตลอดชีวิต การพัฒนาเพื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ และสนองต่อความต้องการการเรียนรู้ของประชาชนที่หลากหลายบนพื้นฐานสังคมยุคใหม่ สอดคล้องกับ รักจิต สุทธิพงษ์ (2560) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารจัดการศึกษาไทยในยุคนี้จะประสบความสำเร็จได้จะต้องอาศัยการเปลี่ยนแปลงรูปแบบความคิด ทฤษฎีและ

วิธีการ มาตรฐานในการปฏิบัติงานของครูและผู้บริหาร โดยเริ่มจากการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์เก่าไปสู่กระบวนทัศน์ใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่เป็นสังคมยุคนวัตกรรม (Innovation Society) ที่มุ่งเน้นให้คนมีความสามารถในการผลิตความรู้และสร้างนวัตกรรมมาใช้เพื่อแก้ปัญหาของตนเองและปัญหาของประเทศได้ และสอดคล้องกับ วิโรจน์ สารรัตน์, พระครูสุธีจริยวัฒน์, พระครูธรรมภาณี, พระมหาสุชัยสุภกิจ, และวิบูลทาชา (2559) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ในช่วงสามทศวรรษที่ผ่านมากระบวนทัศน์การจัดการศึกษาได้มีการปรับเปลี่ยนไปอย่างมาก ซึ่งการปรับเปลี่ยนนี้ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการค้นพบว่า หากกระบวนทัศน์ใหม่ได้รับการพิสูจน์แล้วว่าสามารถอธิบาย หรือทำความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นได้ดีกว่า ก็จะเข้ามาแทนที่กระบวนทัศน์เดิม และสอดคล้องกับ วราพร ศรีสุพรรณ (2557) ที่ได้กล่าวถึงความสำคัญของกระบวนทัศน์ทางการศึกษาว่า การศึกษาจะต้องตอบสนองกับกระบวนทัศน์หลักของสังคมนั้น แต่เมื่อถึงจุดที่กระบวนทัศน์หลักของสังคมเริ่มถูกท้าทายและมีการก่อตัวของกระบวนทัศน์ใหม่ขึ้นมา จะปรากฏรูปแบบการศึกษาทางเลือกขึ้นเพื่อทำหน้าที่ขับเคลื่อนกระบวนทัศน์ใหม่สู่สังคม จากบทสรุปสำหรับผู้บริหาร ผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบ 3 ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (เอกสารประกอบการประชุมผู้บริหารสถานศึกษา, 2563) พบว่า โรงเรียนในสังกัดสทศวิทยาเขตสระบุรี ผู้ประเมินมีข้อเสนอแนะด้านการบริหารจัดการศึกษาไว้ว่า ควรมีการปรับปรุงประมาณ 3 – 4 ข้อ ที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา เช่น ควรปรับปรุงโครงสร้างการบริหาร ควรประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ควรส่งเสริมให้ชุมชนมีความเข้มแข็งทางวิชาการมากขึ้น ควรนำนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการมาเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งปัญหาเหล่านี้ล้วนเกิดจากคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสทศวิทยาเขตสระบุรีที่ยังขาดคุณสมบัติในการบริหารด้านต่าง ๆ อันส่งผลทำให้ผู้ประเมินเล็งเห็นถึงปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากการบริหารได้ ประกอบกับผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในโรงเรียนสังกัดสทศวิทยาเขตสระบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ได้ทราบถึงปัญหาเกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสทศวิทยาเขตสระบุรีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 เช่น ปัญหาการบริหารจัดการภายในโรงเรียนยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร การปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ ภายในโรงเรียนไม่มีความต่อเนื่อง ทำให้องค์กรไม่บรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งไว้ เนื่องจากผู้บริหารมีคุณลักษณะที่ไม่พึงประสงค์บางประการ เช่น วางตัวไม่เหมาะสม ไม่ถูกกาลเทศะ อีกทั้งมีผู้บริหารบางท่านไม่มีภาวะของความเป็นผู้นำ ไม่ตัดสินใจหรือตัดสินใจผิดพลาดในบางสถานการณ์ ส่งผลกระทบทำให้องค์กรเกิดความเสียหายการมอบหมายงานที่ไม่สมคุณภาระงานบางฝ่ายมีมากเกินไปจนไม่สามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายได้ทันตามกำหนด การไม่รับฟังความคิดเห็นและไม่ให้ออกาสกับผู้ที่บังคับบัญชาได้แสดงความคิดเห็น การควบคุมอารมณ์ การใช้วาจาไม่สุภาพในการพูดตักเตือนหรือแนะนำความรู้ในด้านต่าง ๆ บางครั้งคำพูดเหล่านั้นอาจจะบั่นทอนจิตใจครูและบุคลากร การปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างที่ไม่ดีให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา ทั้งนี้ ผู้บริหารที่ดุดันควรเป็นผู้นำในทุกด้าน เป็นที่พึ่งพิงให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาได้แก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นได้อย่างสมบูรณ์แบบในฉบับของตนเอง

อย่างไรก็ตาม จากการรายงานของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย ที่ตีอาร์ไอ (2560 อ้างถึงใน จินฉัตร ปะโคทั้ง, 2562) ได้สรุปปัญหาการศึกษาของประเทศไทย 3 ด้าน คือ ระบบการศึกษาใช้ทรัพยากรมาก แต่ผลสัมฤทธิ์ต่ำ ความเหลื่อมล้ำของคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับสูง และระบบการเรียนการสอนไม่เหมาะสมกับบริบทของศตวรรษที่ 21 ผลการประเมิน PISA 2015 (ปี 2558) คะแนนเฉลี่ยด้านการรู้เรื่อง วิทยาศาสตร์ การรู้เรื่องการอ่าน และการรู้เรื่องคณิตศาสตร์ของนักเรียนไทยอายุ 15 ปี ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยนานาชาติ (OECD) ทุกวิชา ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560) และจากรายงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพื้น (2563) พบว่า ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) เปรียบเทียบในการศึกษา 2560 - 2562 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้หลักในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ส่วนใหญ่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 นอกจากนี้ ยังพบว่า โรงเรียนบางแห่งนักเรียนขาดโอกาสทางการศึกษาพื้นที่ห่างไกล นักเรียนขาดแคลนปัจจัยพื้นฐาน โรงเรียนขาดแคลนอุปกรณ์ สื่อ สารสนเทศที่ทันสมัย งบประมาณไม่เพียงพอ หลักสูตรยังยึดโยงกับรูปแบบเก่า ครูจัดการเรียนการสอนแบบยัดครู

เป็นศูนย์กลาง การวัดผลประเมินผลไม่มีความหลากหลาย ครูไม่ครบตามสาขาวิชา ส่งผลให้การบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องไม่บรรลุผลตามเป้าหมายเท่าที่ควร

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาเพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพลันธุ์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการจัดการศึกษาสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จต่อไป

## 2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้เพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพลันธุ์

2.2 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นเพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพลันธุ์

2.3 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาเพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพลันธุ์

## 3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้เพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา

3.1.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความสอดคล้อง ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ จำนวน 5 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) มีเกณฑ์คุณสมบัติ คือนักวิชาการในสถาบันอุดมศึกษาที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก จำนวน 3 คน และผู้มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการ ในสถานศึกษาหรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 2 คน

3.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบประเมินความสอดคล้อง ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้เพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา

3.1.3 การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการนำแบบประเมินพร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการประเมินความสอดคล้อง ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้เพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัล ของผู้บริหารสถานศึกษาไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินและรับคืนด้วยตนเอง

3.1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.2 ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นเพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา

3.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างหรือผู้ให้ข้อมูล

3.2.1.1 ประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพลันธุ์ ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 55 คน และครูจำนวน 1,921 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 1,996 คน

3.2.1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพลันธุ์ ปีการศึกษา 2563 จำนวน 322 คน ซึ่งกำหนดจากกลุ่มประชากร แบ่งเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 10 คน และครู จำนวน 312 คน โดยมีขั้นตอนการกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) วิธีการสุ่ม

แบบง่าย (Simple Random Sampling) วิธีการจับสลากเป็นโรงเรียนจำแนกตามขนาดของโรงเรียน และวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบร้อยละจากจำนวนครูในแต่ละโรงเรียนที่จับสลากได้

3.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามประกอบด้วย 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบตรวจสอบรายการ เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อคำถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์เพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์การจัดการศึกษา

ในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามวิธีการของ Likert (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

3.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.3.1 ร่างแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์เพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์

การจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา นำแบบสอบถามไปทดลองใช้เพื่อหาคุณภาพของแบบสอบถามกับผู้บริหารสถานศึกษา และครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน วิเคราะห์หาความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา ( $\alpha$ -coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.98

3.2.3.2 ดำเนินการปรับปรุงและตรวจสอบร่างแบบสอบถามให้ถูกต้องอีกครั้ง นำร่างแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือและมีความสมบูรณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อขอความเห็นชอบ จัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยต่อไป

3.2.3.3 ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลถึงโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคอีสาน เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.3.4 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถาม พร้อมหนังสือแนบส่งถึงกลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์ เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามจากผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคอีสาน และประสานงานด้วยการโทรศัพท์กำกับติดตามและส่งคืนทางไปรษณีย์ ในระหว่างวันที่ 1-30 มิถุนายน 2564 ได้แบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 322 ฉบับ ครอบคลุมกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด คิดเป็นร้อยละ 100 และได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 312 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96.89

3.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้สถิติพื้นฐานร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ  $PNI_{modified}$

วิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 1 ของแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการดำเนินการวิเคราะห์หาค่าความถี่และร้อยละ

วิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 2 ของแบบสอบถามที่มีลักษณะประเภทมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการดำเนินการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์หาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index:  $PNI_{modified}$ ) เพื่อหาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ที่มีความต้องการจำเป็นสำหรับนำไปออกแบบสัมภาษณ์

3.3 ระยะที่ 3 การศึกษาแนวทางการพัฒนาเพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์การจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคอีสาน

3.3.1 นำผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ( $PNI_{modified}$ ) จากการวิจัยระยะ ที่ 2 มาสร้างแบบสัมภาษณ์ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) จำนวน 7 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 จำนวน 1 คน ศึกษาพิเศษ วิทยาลัยอาชีวศึกษา และจบการศึกษาระดับปริญญาเอก จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการสถานศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาหรือผู้อำนวยการพิเศษ

จากสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารสถานศึกษาไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 3 คน ครูผู้สอนที่มีวิทยฐานะเชี่ยวชาญหรือชำนาญการพิเศษ ในสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) จบการศึกษาดังแต่ปริญญาโทขึ้นไป ที่มีประสบการณ์ด้านการสอนไม่ต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 2 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยการบันทึกเสียงและการจดบันทึกคำสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการสรุปข้อมูลเชิงพรรณนา

3.3.2 นำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์และยกวางแผนทางการพัฒนาเพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคเหนือ

3.3.3 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาเพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคเหนือ ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้เชี่ยวชาญจากระยะที่ 1 จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาเพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยเดินทางไปพบผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเอง วิเคราะห์ข้อมูลโดยนำแบบประเมินที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

#### 4. ผลการวิจัย

4.1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของกระบวนการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคเหนือ มีองค์ประกอบ 7 ด้าน 58 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารในยุคดิจิทัลมี 9 ตัวบ่งชี้ ด้านครูผู้สอนในยุคดิจิทัลมี 9 ตัวบ่งชี้ ด้านผู้เรียนในยุคดิจิทัลมี 8 ตัวบ่งชี้ ด้านหลักสูตรในยุคดิจิทัลมี 8 ตัวบ่งชี้ ด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลมี 8 ตัวบ่งชี้ ด้านสื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศในยุคดิจิทัลมี 8 ตัวบ่งชี้ และด้านการวัดและประเมินผลในยุคดิจิทัลมี 8 ตัวบ่งชี้ ซึ่งทุกองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ( $\bar{X} = 4.69$ ) และมีความเป็นไปได้ในระดับมาก ( $\bar{X} = 4.02$ ) ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้เพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา

| องค์ประกอบ                                | $\bar{X}$ | S.D. | ความเหมาะสม | $\bar{X}$ | S.D. | ความเป็นไปได้ |
|-------------------------------------------|-----------|------|-------------|-----------|------|---------------|
| 1. ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารในยุคดิจิทัล  | 4.73      | 0.45 | มากที่สุด   | 3.98      | 0.40 | มาก           |
| 2. ด้านครูผู้สอนในยุคดิจิทัล              | 4.64      | 0.48 | มากที่สุด   | 4.02      | 0.40 | มาก           |
| 3. ด้านผู้เรียนในยุคดิจิทัล               | 4.68      | 0.47 | มากที่สุด   | 3.93      | 0.42 | มาก           |
| 4. ด้านหลักสูตรในยุคดิจิทัล               | 4.63      | 0.49 | มากที่สุด   | 4.02      | 0.48 | มาก           |
| 5. ด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล      | 4.68      | 0.47 | มากที่สุด   | 4.03      | 0.36 | มาก           |
| 6. ด้านสื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศในยุคดิจิทัล | 4.70      | 0.46 | มากที่สุด   | 4.03      | 0.48 | มาก           |
| 7. ด้านการวัดและประเมินผลในยุคดิจิทัล     | 4.78      | 0.42 | มากที่สุด   | 4.18      | 0.38 | มาก           |
| รวม                                       | 4.69      | 0.46 | มากที่สุด   | 4.02      | 0.42 | มาก           |

4.2 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นเพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัจจุบันโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ( $\bar{X} = 3.29$ ) สภาพที่พึงประสงค์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ( $\bar{X} = 4.63$ ) และมีความต้องการจำเป็นเพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาทุกด้าน ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นเพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา

| องค์ประกอบ                                | สภาพปัจจุบัน |      |         | สภาพที่พึงประสงค์ |      |           | PNI <sub>modified</sub> | แปลผล  |
|-------------------------------------------|--------------|------|---------|-------------------|------|-----------|-------------------------|--------|
|                                           | $\bar{X}$    | S.D. | แปลผล   | $\bar{X}$         | S.D. | แปลผล     |                         |        |
| 1. ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารในยุคดิจิทัล  | 3.28         | 1.03 | ปานกลาง | 4.57              | 0.59 | มากที่สุด | 0.39                    | จำเป็น |
| 2. ด้านครูผู้สอนในยุคดิจิทัล              | 3.28         | 1.10 | ปานกลาง | 4.65              | 0.50 | มากที่สุด | 0.42                    | จำเป็น |
| 3. ด้านผู้เรียนในยุคดิจิทัล               | 3.26         | 1.05 | ปานกลาง | 4.65              | 0.48 | มากที่สุด | 0.43                    | จำเป็น |
| 4. ด้านหลักสูตรในยุคดิจิทัล               | 3.25         | 1.02 | ปานกลาง | 4.61              | 0.53 | มากที่สุด | 0.42                    | จำเป็น |
| 5. ด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล      | 3.24         | 1.03 | ปานกลาง | 4.65              | 0.52 | มากที่สุด | 0.44                    | จำเป็น |
| 6. ด้านสื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศในยุคดิจิทัล | 3.25         | 1.04 | ปานกลาง | 4.66              | 0.51 | มากที่สุด | 0.43                    | จำเป็น |
| 7. ด้านการวัดผลและประเมินผลในยุคดิจิทัล   | 3.51         | 1.15 | ปานกลาง | 4.58              | 0.60 | มากที่สุด | 0.30                    | จำเป็น |
| โดยรวมทุกองค์ประกอบ                       | 3.29         | 1.07 | ปานกลาง | 4.63              | 0.54 | มากที่สุด | 0.41                    | จำเป็น |

4.3 การศึกษาแนวทางการพัฒนาเพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคเหนือ พบว่า มี 24 แนวทาง ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารในยุคดิจิทัลมี 3 แนวทาง ด้านครูผู้สอนในยุคดิจิทัลมี 3 แนวทาง ด้านผู้เรียนในยุคดิจิทัล มี 3 แนวทาง ด้านหลักสูตรในยุคดิจิทัลมี 4 แนวทาง ด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลมี 4 แนวทาง ด้านสื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศในยุคดิจิทัลมี 3 แนวทาง และด้านการวัดผลและประเมินผลในยุคดิจิทัลมี 4 แนวทาง ดังมีรายละเอียดการดำเนินงาน ดังนี้

4.3.1 ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารในยุคดิจิทัล มีวิธีดำเนินงานคือ ควรเป็นผู้นำแนวคิดและวิธีการใหม่ ๆ มาปรับปรุง และพัฒนาการบริหาร กำหนดนโยบายและสร้างแรงจูงใจให้ครูและบุคลากรนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงาน นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาเพื่อสร้างระบบฐานข้อมูลเพื่อการบริหารและการจัดการความรู้ในสถานศึกษาสนับสนุนและส่งเสริมให้ครูและนักเรียนพัฒนาด้านตนเอง คิดสร้างสรรค์ คิดนอกกรอบ จนนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ

4.3.2 ด้านครูผู้สอนในยุคดิจิทัล มีวิธีดำเนินงานคือ ควรสร้างเสริมครูให้สามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติ วิธีคิด วิธีปฏิบัติ และเปิดรับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อใช้ในการพัฒนาวิชาชีพของตนเอง การจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม สร้างเสริมครูให้เป็นผู้ฝึก ผู้อำนวยความสะดวก และผู้ชี้แนะให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เรียนในการเรียนรู้ยุคใหม่ เปิดโอกาสให้ครูใช้ความคิดสร้างสรรค์และนำเทคโนโลยีมาช่วยในการสร้างสื่อ และนวัตกรรม การสอนให้เหมาะสมกับยุคสมัย ให้ครูมีการสร้างเครือข่ายการทำงานเป็นทีมทางสังคมออนไลน์

4.3.3 ด้านผู้เรียนในยุคดิจิทัล มีวิธีดำเนินงานคือ ควรสร้างเสริมผู้เรียนยุคใหม่ให้มีทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ และการแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อนได้อย่างเป็นระบบ มีทักษะการปฏิบัติที่ดี และเลือกใช้เทคโนโลยีเพื่อนำมาใช้ในการเรียนรู้ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถเลือกสรร และคัดกรองข้อมูลสารสนเทศที่ดี มีประโยชน์จากสื่อดิจิทัล มาใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสมทั้งต่อตนเองและสังคม เป็นผู้เรียนเชิงรุก ด้วยการใช้แหล่งเรียนรู้ทางเทคโนโลยีเพื่อการสร้าง องค์ความรู้ใหม่ในการพัฒนานตนเอง และชุมชนในท้องถิ่น

4.3.4 ด้านหลักสูตรในยุคดิจิทัล มีวิธีดำเนินงานคือ ควรสนับสนุนให้มีหลักสูตรเชิงรุกที่เน้นทักษะการคิดขั้นสูง การคิดสร้างสรรค์ และการคิดแบบพหุปัญญา ที่มีความจำเป็นต่อการประกอบอาชีพในอนาคต เป็นหลักสูตรแบบสหวิทยาการ เนื้อหาเชิงลึก บูรณาการเนื้อหาที่สอดคล้องกับสภาพชีวิตจริงของนักเรียน มีลักษณะเป็นพลวัต มีความยืดหยุ่น สามารถ ปรับเปลี่ยนได้ตามการเปลี่ยนแปลงตามบริบททางสังคม เน้นคุณลักษณะ สมรรถนะ เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี Active Learning ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ มีความเชื่อมโยงชุมชนและท้องถิ่น

4.3.5 ด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล มีวิธีดำเนินงานคือ ควรสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการพัฒนา ทักษะที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพและชีวิตประจำวันได้ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ด้วยการลงมือปฏิบัติในสถานการณ์จริงใกล้เคียงกับชีวิตของผู้เรียน มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านสื่อที่หลากหลายช่องทาง ทั้ง On Site: On Line: On Air: On demand: On Hand สนับสนุนส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ Active Learning เช่น STEM Education, Problem-Based Learning, Project-Based Learning เป็นต้น

4.3.6 ด้านสื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศในยุคดิจิทัล มีวิธีดำเนินงานคือ ควรสนับสนุนสื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศที่ดี ควรสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการบริหาร การเรียนการสอน และการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถแสดงข้อมูล ความรู้ เรื่องราวและเหตุการณ์ที่ผ่านการเลือกสรรให้เหมาะสมกับการใช้งานได้รวดเร็วและทันเวลา มีความง่าย สะดวกต่อการ เข้าถึงของผู้เรียนหรือครูผู้สอน มีความทันสมัยและเหมาะสมกับระดับการใช้ประโยชน์ของผู้เรียน สนับสนุนสื่อ เทคโนโลยี สารสนเทศที่สามารถช่วยเพิ่มโอกาสให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา และไม่จำกัด

4.3.7 ด้านการวัดผลและประเมินผลในยุคดิจิทัล มีวิธีดำเนินงานคือ ควรมุ่งเน้นให้มีการวัดผลและประเมินผล ระหว่างที่กำลังเรียนเพื่อนำผลการประเมินไปปรับปรุงการเรียนของผู้เรียน เพื่อมุ่งเน้นการประเมินตามสภาพจริง จากการลง มือปฏิบัติและสถานการณ์ใกล้เคียงกับชีวิตจริงของผู้เรียนเพื่อสร้างทักษะใหม่ ๆ ที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพ และการ ดำรงชีวิตในยุคปัจจุบัน ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนของตนเอง และการประเมินเพื่อนร่วมชั้นเรียน สอดคล้องกับสภาพการดำรงชีวิตจริงในสังคม นำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้เพื่อยกระดับการวัดผลและประเมินผลให้มี ความถูกต้อง รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ

จากการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ( $\bar{X} = 4.88$ ) และ ความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 4.25$ ) ดังแสดงในตารางที่ 3

**ตารางที่ 3** แสดงผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาเพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ การจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพื้น

| องค์ประกอบ                               | $\bar{X}$ | S.D. | ความ<br>เหมาะสม | $\bar{X}$ | S.D. | ความ<br>เป็นไปได้ |
|------------------------------------------|-----------|------|-----------------|-----------|------|-------------------|
| 1. ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารในยุคดิจิทัล | 4.80      | 0.41 | มากที่สุด       | 4.40      | 0.51 | มาก               |
| 2. ด้านครูผู้สอนในยุคดิจิทัล             | 4.93      | 0.26 | มากที่สุด       | 4.27      | 0.46 | มาก               |
| 3. ด้านผู้เรียนในยุคดิจิทัล              | 4.80      | 0.41 | มากที่สุด       | 4.07      | 0.26 | มาก               |



ตารางที่ 3 (ต่อ)

| องค์ประกอบ                                | $\bar{X}$ | S.D. | ความเหมาะสม | $\bar{X}$ | S.D. | ความเป็นไปได้ |
|-------------------------------------------|-----------|------|-------------|-----------|------|---------------|
| 4. ด้านหลักสูตรในยุคดิจิทัล               | 4.85      | 0.37 | มากที่สุด   | 4.30      | 0.47 | มาก           |
| 5. ด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล      | 4.85      | 0.37 | มากที่สุด   | 4.15      | 0.37 | มาก           |
| 6. ด้านสื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศในยุคดิจิทัล | 4.87      | 0.35 | มากที่สุด   | 4.20      | 0.41 | มาก           |
| 7. ด้านการวัดและประเมินผลในยุคดิจิทัล     | 5.00      | 0.00 | มากที่สุด   | 4.35      | 0.49 | มาก           |
| รวม                                       | 4.88      | 0.33 | มากที่สุด   | 4.25      | 0.43 | มาก           |

## 5. สรุปและอภิปรายผล

5.1 ผลการศึกษาคำตอบประกอบและตัวบ่งชี้ของกระบวนการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพลันธุ์ มืองค์ประกอบ 7 ด้าน 58 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารในยุคดิจิทัลมี 9 ตัวบ่งชี้ ด้านครูผู้สอนในยุคดิจิทัลมี 9 ตัวบ่งชี้ ด้านผู้เรียนในยุคดิจิทัลมี 8 ตัวบ่งชี้ ด้านหลักสูตรในยุคดิจิทัลมี 8 ตัวบ่งชี้ ด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลมี 8 ตัวบ่งชี้ ด้านสื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศในยุคดิจิทัลมี 8 ตัวบ่งชี้ และด้านการวัดผลและประเมินผลในยุคดิจิทัลมี 8 ตัวบ่งชี้ ซึ่งทุกองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย และหลักการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับกระบวนการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพลันธุ์ และผ่านการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน สอดคล้องกับงานวิจัยของ เพ็ญจันทร์ สินธุเขต (2560) ที่ศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาในยุคนี้ (ยุคดิจิทัล) : Thailand 4.0 ได้สรุปไว้ว่า องค์ประกอบของแนวทางการจัดการศึกษาในยุคนี้ (ยุคดิจิทัล) : Thailand 4.0 สำหรับสถานศึกษาในยุคนี้ (ยุคดิจิทัล) : Thailand 4.0 พบว่า มืองค์ประกอบ 6 ด้านคือ ด้านหลักสูตร ด้านกระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดผลประเมินผล ด้านการพัฒนาสื่อ สารสนเทศ และเทคโนโลยี และด้านบุคลากร สอดคล้องกับ Cordell (2013) ที่ได้สรุปไว้ว่า การจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลนั้น องค์การทางการศึกษาจะต้องมีแนวทางการปรับตัวอย่างน้อย 6 ประการ คือ การเปลี่ยนรูปของการศึกษา การดำรงอยู่ของสถานศึกษา การตอบสนองความก้าวหน้าของเทคโนโลยี การสร้างสถานการณ์จำลอง การจัดการเรียนการสอน และการเรียนรู้โลกแห่งดิจิทัล

5.2 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของกระบวนการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพลันธุ์ พบว่า สภาพปัจจุบันโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านการวัดประเมินผลในยุคดิจิทัล รองลงมาได้แก่ ด้านครูผู้สอนในยุคดิจิทัลและด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารในยุคดิจิทัล และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล สภาพที่พึงประสงค์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านสื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศในยุคดิจิทัล รองลงมาได้แก่ด้านครูผู้สอนในยุคดิจิทัล ด้านผู้เรียนในยุคดิจิทัล และด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารในยุคดิจิทัล และความต้องการจำเป็นเพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพลันธุ์ ในภาพรวมมีความต้องการจำเป็นทุกด้าน เมื่อเรียงลำดับความต้องการจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ด้านสื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศในยุคดิจิทัล ด้านผู้เรียนในยุคดิจิทัล ด้านหลักสูตรในยุคดิจิทัล ด้านครูผู้สอน

ในยุคดิจิทัล ด้านภาวะผู้นำในยุคดิจิทัล และด้านที่มีความต้องการจำเป็นลำดับสุดท้าย ได้แก่ ด้านการวัดผลและประเมินผล ในยุคดิจิทัล เนื่องจากสภาพปัจจุบันการจัดการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลมา โดยส่วนใหญ่ยังคงเป็น รูปแบบยึดครูเป็นศูนย์กลาง เรียนแบบท่องจำเพื่อนำไปสอบ เมื่อเริ่มเข้าสู่ยุคของความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วเป็นโลกยุค ดิจิทัล ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา ลักษณะของผู้เรียน ลักษณะขององค์ความรู้ รวมทั้งความเจริญก้าวหน้า ทางด้านเทคโนโลยีทางการศึกษาต่าง ๆ มีการเปลี่ยนแปลงไป ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นบุคคลที่มีความสำคัญ จึงมีความ จำเป็นที่ต้องปรับเปลี่ยนเพื่อพัฒนาการศึกษาให้เจริญก้าวหน้าให้เท่าทันกับโลกในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล สอดคล้องกับ สอนอง สุตสะอาด และศิริดา แพงไทย (2561) ที่ได้ศึกษาสภาพการบริหารโรงเรียนคุณภาพที่มีประสิทธิภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น พบว่า ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหาร จัดการ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านการมีส่วนร่วม พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารโรงเรียน คุณภาพที่มีประสิทธิภาพในทุกด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการจัดการเรียนรู้ มีการ ปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านสิ่งแวดล้อมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านการมีส่วนร่วม มีการปฏิบัติอยู่ใน ระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ ชัยยนต์ เพาพาน (2561) ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางการศึกษาและนวัตกรรมทางการบริหาร กระบวนทัศน์ใหม่ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ได้สรุปไว้ว่า กระบวนทัศน์การจัดการศึกษายุคใหม่ต้องเป็นการให้ การศึกษาที่มีความยืดหยุ่น สร้างสรรค์ ทำลาย และซับซ้อน โรงเรียนเป็นศูนย์รวมแหล่งเรียนรู้ที่ไม่จำกัดจะเชื่อมโยงเข้าสู่ ชุมคลังแห่งความรู้ทั่วโลก หลักสูตรมีคุณลักษณะเชิงสหวิทยาการ ยึดโครงงานเป็นฐาน และขับเคลื่อนด้วยการวิจัย ห้องเรียน จะขยายกลายเป็นชุมชนที่ใหญ่ ผู้เรียนจะมีส่วนร่วมในการประเมินตนเอง ลักษณะของผู้เรียนต้องมีความรู้พื้นฐานที่จำเป็น ในการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีความคิดประดิษฐ์ สร้างสรรค์ มีจินตนาการ การสร้าง ความร่วมมือและการทำงานเป็นทีม และเป็น ตัวของตัวเอง และสอดคล้องกับ ฮิวส์ เดลาณี (2019) ได้สรุปไว้ว่า การศึกษาในศตวรรษที่ 21 ควรมีการปรับปรุงระบบ การศึกษาและการพัฒนาทักษะที่สำคัญ คือ นักเรียนต้องได้รับการพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 การปฏิรูป หลักสูตรการศึกษา ภาคเอกชนควรมีส่วนร่วมในกระบวนการนี้ด้วย การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาและความเชื่อมั่นของครู ที่จะปฏิบัติตามแนวทางใหม่ และกระบวนการประเมินผลการเรียนรู้ควรได้รับการปฏิรูปไปพร้อมกับการปฏิรูปหลักสูตร การศึกษาและวิธีการเรียนการสอน

5.3 การศึกษาแนวทางการพัฒนาเพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์การจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลของผู้บริหาร สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ ประกอบด้วย 24 แนวทาง ดังนี้ ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารในยุค ดิจิทัลมี 3 แนวทาง ด้านครูผู้สอนในยุคดิจิทัลมี 3 แนวทาง ด้านผู้เรียนในยุคดิจิทัลมี 3 แนวทาง ด้านหลักสูตรในยุคดิจิทัล มี 4 แนวทาง ด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลมี 4 แนวทาง ด้านสื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศในยุคดิจิทัลมี 3 แนวทาง ด้านการ วัดและประเมินผลในยุคดิจิทัลมี 4 แนวทาง มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะ ผู้วิจัยนำเอาข้อมูลของผลการศึกษามาผนวกกันเป็นข้อมูลในการดำเนินงาน ทำให้สามารถตัดสินใจประเมินได้ว่า แนวทาง การพัฒนาเพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์การบริหารการศึกษาในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความเหมาะสมและเป็นไปได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศรี เณรจาทิ (2560) ได้ศึกษาองค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาและสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน และยืนยันรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนใหม่มีคุณลักษณะพึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบที่มีความเหมาะสม ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบคือ การวางระบบการบริหารและพัฒนางานครุ อย่างมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้โดยมีวิจัยเป็นฐาน การบริหารจัดการทรัพยากร และงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ การจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีสมรรถนะทางเทคโนโลยีและการสื่อสาร และการพัฒนา ระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อบริหารจัดการทรัพยากรและงบประมาณ และการประเมินรูปแบบ พบว่า ทุกองค์ประกอบ

มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ และสอดคล้องกับ Barr and Tagg (1995) ที่ได้วิจัยและนำเสนอ การเปรียบเทียบกระบวนการทัศน์การศึกษา ระหว่างกระบวนการทัศน์แบบเก่าซึ่งเรียกว่า กระบวนการทัศน์การเรียนการสอน ที่มุ่งเน้น การเรียนการสอนและผลสำเร็จเป็นหลักกับกระบวนการทัศน์ใหม่ที่เรียกว่ากระบวนการทัศน์การเรียนรู้ ว่าการเรียนการสอนหรือ การเรียนรู้ตามกระบวนการทัศน์ใหม่จะต้องมุ่งเน้นให้เกิดการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลาในทุกสถานที่ ผลการเรียนรู้ประเมินทั้งผล การเรียนตามหลักสูตรและความสามารถในการประยุกต์ ปฏิสัมพันธ์กับสังคม รวมถึงมีความสมดุลระหว่างความรู้และ ทักษะความสามารถ

## 6. ข้อเสนอแนะ

### 6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

6.1.1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของกระบวนการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคเหนือ พบว่า ด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และจาก การวิเคราะห์สภาพที่พึงประสงค์ของกระบวนการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ด้านสื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด จึงมีข้อเสนอแนะว่า ผู้บริหารระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับ สถานศึกษาควรกำหนดนโยบาย เป้าหมายหรือยุทธศาสตร์การพัฒนากิจการการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล และสนับสนุนสื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อให้เกิดการนำสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาได้อย่างแท้จริง

6.1.2 ผลการวิเคราะห์ดัชนีความต้องการจำเป็นของของกระบวนการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัล ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคเหนือ พบว่า ด้านที่มีความต้องการสูงสุดคือ การจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ดังนั้น ผู้บริหารระดับเขตพื้นที่การศึกษาและระดับสถานศึกษา ควรให้ความสำคัญกับ การพัฒนากิจการการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลให้มากที่สุดเป็นอันดับแรกเพื่อให้เกิดการพัฒนาผู้เรียนให้เท่าทันกับโลกยุคดิจิทัล หรือโลกในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

6.1.3 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาเพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลของผู้บริหาร สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคเหนือ พบว่ามี 24 แนวทาง ซึ่งได้ผ่านการประเมินจาก ผู้เชี่ยวชาญว่ามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้ในระดับมาก จึงมีข้อเสนอแนะว่าผู้บริหารสถานศึกษา หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลักเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนากิจการการจัดการศึกษา ในยุคดิจิทัลในสถานศึกษาเพื่อให้พัฒนาเท่าทันกับยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

### 6.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 ควรทำการศึกษาเชิงลึกด้านการพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างกระบวนการจัดการศึกษา ในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคเหนือ สู่การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ในสถานศึกษาอย่างจริงจัง เพื่อประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในยุคใหม่

6.2.2 ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาศรรณะครูด้านกระบวนการทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคเหนือ เพื่อให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาการเรียน การสอนและส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนต่อไป

## 7. รายการอ้างอิง

### ภาษาไทย

จินณวัตร ปะโคทัง. (2562). *รวมบทความการบริหารการศึกษากับการพัฒนากิจการการเรียนรู้สู่การศึกษาในยุคดิจิทัล*

ชุดที่ 1. อุบลราชธานี: วิทยาการพิมพ์ 1973.

- ชัยยนต์ เพาพาน. (2561). *ภาวะผู้นำทางการศึกษาและนวัตกรรมกาทางการบริหาร กระบวนทัศน์ใหม่ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). ขอนแก่น: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- เพ็ญจันทร์ สินธุเขต. (2560). การศึกษาคุณนี้ (ยุคดิจิทัล) : Thailand 4.0. ครุศาสตร์วิจัย 2560 : นวัตกรรมแห่งการเรียนรู้. *รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการและการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 3 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง* (หน้า 98-110). ลำปาง, ประเทศไทย.
- รักจิต สุทธิพงษ์. (2560). กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษากับการพัฒนาครูไทยในยุคดิจิทัล. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 19(2), 344-347.
- วรพร ศรีสุพรรณ. (2557). การเปลี่ยนกระบวนทัศน์ทางการศึกษาเพื่อการพัฒนาสำหรับอนาคต. *วารสารศรีนครินทรวิโรฒ วิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 6(11), 265-280.
- วิโรจน์ สารัตนะ, พระครูสุธีจริยวัฒน์, พระครูธรรมมาภิสมัย, พระมหาศุภชัยสุภกิจใจ, และวิฑูลทาษา. (2559). นวัตกรรมกับกระบวนทัศน์การศึกษาศตวรรษที่ 21. *วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร*, 7(2), 268-283.
- สมศรี เณรจาที. (2560). รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของครูรุ่นใหม่คุณลักษณะพึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21. *วารสารบริหารการศึกษา มศว*, 14(27), 10-20.
- สนอง สุตสะอาด และศศิธดา แพงไทย. (2561). สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารโรงเรียนคุณภาพที่มีประสิทธิภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา. *วารสารสถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ*, 4(Special), 150-159.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24. (2563ข). *รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ 2563*. ภาพลักษณ์: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *สภาวะการศึกษาไทย 2561/2562 การปฏิรูปการศึกษาในยุคดิจิทัล*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. (2563). *รายงานผลการสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) รายสัทธิยาเขต (เอกสารประกอบการประชุมผู้บริหาร)*. กรุงเทพฯ : งานส่งเสริมและพัฒนา ระบบประกันคุณภาพการศึกษา, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2.
- อิวัจ เตลานี. (2019). *การศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21: การพัฒนาทักษะคือหัวใจของการศึกษา*. สืบค้นจาก <https://www.unicef.org/thailand/th/stories/การศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21>

## ภาษาอังกฤษ

- Barr, R. B. & Tagg, J. (1995). From Teaching to Learning: A New Paradigm for Undergraduate Education. *Change*, 27(6), 20-24.
- Cordell, R. (2013). Information Literacy and Digital Literacy: Competing or Complementary?. *Communication in Information Literacy*, 7(2), 177-183.